

[Indenrigs- og helligministeren.]

som et regeringsforslag, men at forslaget dog er resultatet af et kommissionsarbejde, hvori repræsentanter for alle partier her i salen har deltaget. Det var i forfatningskommissionens underudvalg 1, der havde det ærede medlem hr. Holger Eriksen som formand, at grundlaget til valglovsforslaget blev lagt. Dette underudvalg havde bl. a. til opgave at behandle spørgsmålet om rigsdagens sammensætning, og det var meget naturligt, ja, det var vel slet og ret nødvendigt, at man i dette udvalg gik noget videre i behandlingen, end grundlovsforslagets bestemmelser måske lader ane. For at komme til enighed om et grundlovsforslag måtte der være skabt klaring også med hensyn til de nærmere regler om valg-måden.

Da man i underudvalg 1 i maj 1952 var nået så langt, at man kunne forelægge en skitse til en valgordning, nedsatte regeringen en egentlig valglovskommission. Denne kommission fik til opgave på det givne grundlag at udarbejde et forslag til en ny valglov. Valglovskommissionen har altså i videre omfang end sikkert sædvanligt arbejdet med et bundet mandat, og heri må man se årsagen til, at kommissionen i sin betænkning ikke er kommet ind på og ikke har haft anledning til at komme ind på en lang række af de problemer, som ellers normalt ville beskæftige en sådan kommission.

Den fremtidige rigsdag skal, om grundlovsforslaget får den skæbne, jeg håber og ventser, kun bestå af 179 medlemmer, hvoraf 2 vælges på Færøerne og 2 i Grønland.

For både Færøerne og Grønland vil valgreglerne blive fastsat ved særlig lov. Dette lovforslag beskæftiger sig alene med reglerne for valg af de øvrige 175 medlemmer, som efter overenskomst i forfatningskommissionen skal vælges efter et valgsystem, som i sine principper ikke afviger meget fra det gældende system. F. eks. skal systemet med amtskredse, her i hovedstaden storkredse, bevares, og disse kredse skal igen deles i opstillingskredse. Sondringen mellem kredsmandater og tillægsmandater skal også bevares, men der er i forfatningskommissionens underudvalg opnået enighed om, at det nuværende antal kredsmandater skal søges forøget væsentligt uden forøgelse af tillægsmandaterne. Hensigten her-

med har været at give de enkelte amter lejlighed til selv at vælge deres repræsentanter. Kredsmandaterne besættes som bekendt alene på grundlag af valgresultaterne i de enkelte amts- og storkredse. Ved besættelsen af tillægsmandaterne derimod bliver resultatet for landet som helhed medvirkende, og man har hævdet, at denne ordning betyder, at vælgerne i hovedstaden får indflydelse på, hvem der bliver valgt i Jylland, og omvendt. Ved fordelingen af tillægsmandaterne kan man jo ikke undgå, at valgresultatet i een landsdel kan komme til at øve indflydelse på resultatet i en anden.

Men forslaget her søger i højere grad end den gældende lov at tilgodese de lokale interesser ved udvælgelsen af kandidaterne. Båndet mellem den enkelte vælger og det enkelte rigsdagsmedlem bliver herved stærkere, uden at man af den grund ofrer andre tungtvejende krav til en valglov.

Det er en følge af denne ændring af forholdet mellem kredsmandater og tillægsmandater, at den hidtil anvendte metode for fordeling af kredsmandaterne har måttet forlades. I den gældende valglov er det bestemt, at kredsmandaterne fordeles efter en divisionsmetode, hvorefter enkelte partier ville kunne få flere kredsmandater, end deres stemmetal for landet som helhed vil berettigede til. Man måtte derfor lade forøgelsen af antallet af kredsmandater følge af en ændring af selve fordelingsmetoden for disse mandater, således at det bliver lettere for de små partier at få andel i kredsmandaterne.

Jeg skal ikke her gå nærmere i enkeltheder med en gennemgang af de forskellige metoder, der kunne tænkes bragt i anvendelse, men alene henvise til det i valglovskommissionens betænkning optagne bilag. Det er faktisk umuligt i foredragsform at gennemgå disse beregninger; det ville blot blive en opremsning af en række tal; betydningen af disse tal og resultaterne kan man i virkeligheden kun sætte sig ind i ved selvstudium. Men jeg vil dog gerne sige dette, at spørgsmålet om anvendelse af forskellige fordelingsmetoder i valgloven kan løses på mange måder, uden at den ene metode kan siges at være mere retfærdig end den anden. Man anvender ofte ordet „valggeometri“ og lægger heri noget nedsættende. Men man må være klar over, at ordet „forholdstalsvalg-måden“ ikke dækker over noget ganske bestemt begreb, ikke peger hen til en